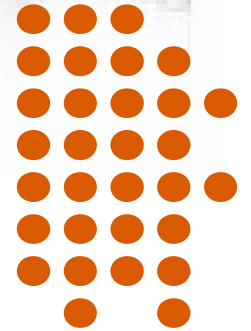

Boring for vannkraft – sjaktboring og styrt boring i fjell

Sjaktboring og Styrt Boring i Fjell

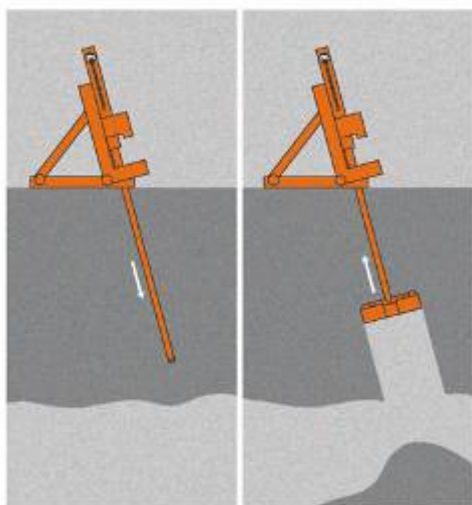
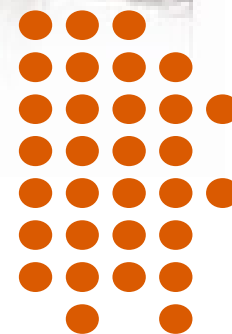
Agenda:

- Oversikt over teknologi og metoder
- Kapasiteter & anvendelser
- Prosjekterfaringer

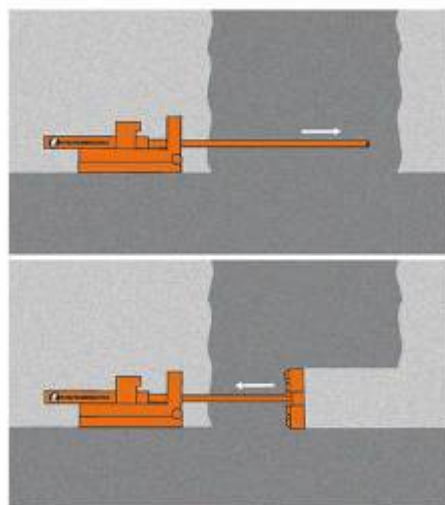
Teknologi og Metoder

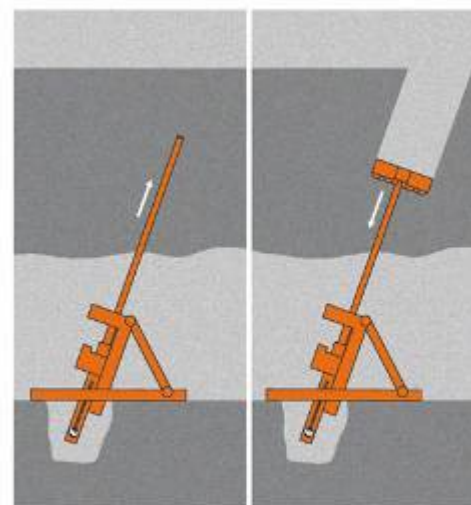
- Pilotheull bores normalt ovenfra og ned.
- Deretter rømmes hullet nedenfra og opp til ønsket diameter.

Pilotboring ned / rømming opp.

Pilotboring mot høyre / rømming mot venstre.

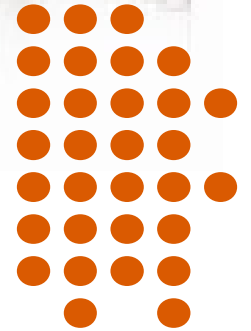

Pilotboring opp / rømming ned.

Sjaktboring - Teknologi og Metoder

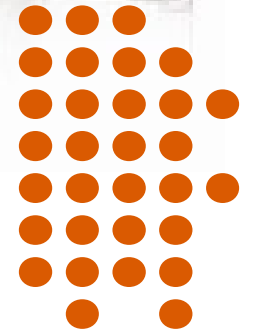

- Sjaktboring er basert på rotasjon og trykk; borekronen roterer samtidig som den trykkes (eller dras).
- Cutterne på kronen knuser fjellet mens de roterer.
- De knuste massene (kakset) spyles ut med borevannet under pilotboring.
- Under opprømming faller massene ned, eventuelt skylles de ut med vann på flate hull.
- Sjaktboringemetoden er kun egnet til boring i fjell, ikke i løsmasser.

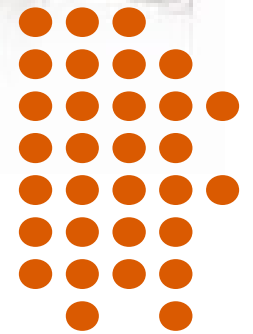

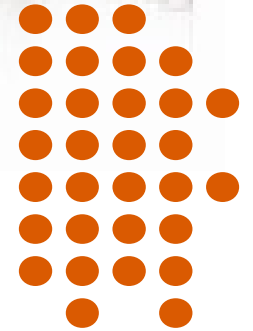
Pilotkrone og Borrør

Rømmekrone m/cutter og sadel

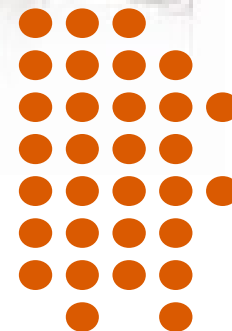
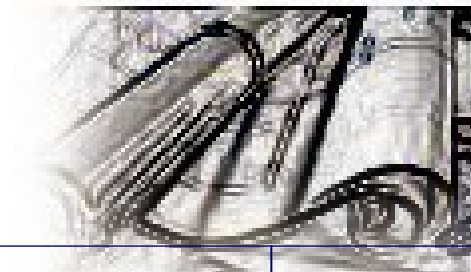

Sjaktboremaskiner

Kapasiteter Sjaktboremaskiner

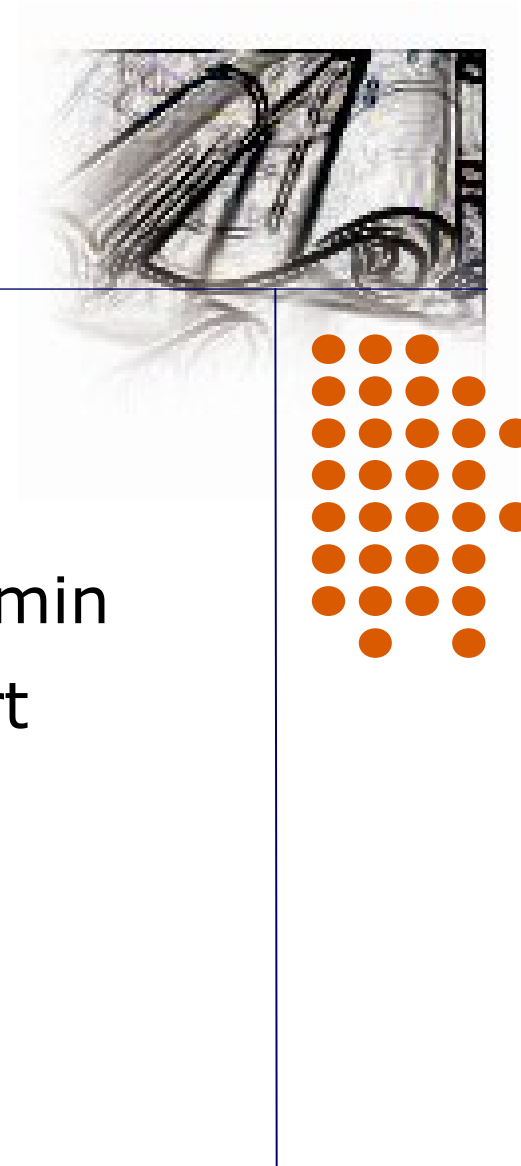

	Pilothull (meter)	Diameter Rømmekrone (mm)								
		440	660	1060	1400	1800	2130	2450	2750	3100
		Opprømming (meter)*								
Rhino 1000	700	700	700	700	600	600	600	500	500	300
Rhino 600	600	600	600	600	500	500	400	300	250	100
Indau 120	600	600	600	600	500	450	400	300	200	X
Indau 90 (2 stk)	500	500	400	400	350	300	200	150	X	X
Robbins 23	150	150	150	100	X	X	X	X	X	X

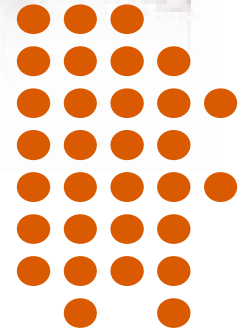
Mer om Utstyret

- Boring i alle vinkler
- Flygbart utstyr med helikopter
- Vann som spylemedie, ca 1000 l/min
- Opprømmingskrone og annet stort utstyrt deles i flygbare kolli

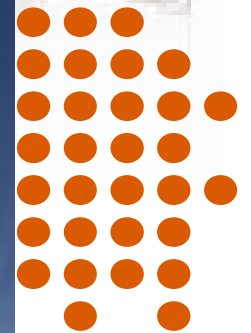

Sjaktboring anvendes i mange ulike sammenhenger:

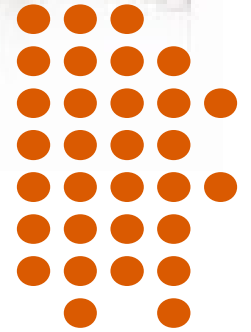
- Gruvesjakter
- Overføringstunneler for vannkraft (småkraftverk)
- Avløpsvann/kloakk
- Luftesjakter og rømmesjakter i tunneler
- Kablesjakter
- Fjernvarme
- Olje og gassoverføringer

Byggeplass uten veiforbindelse og tilflygning med helikopter

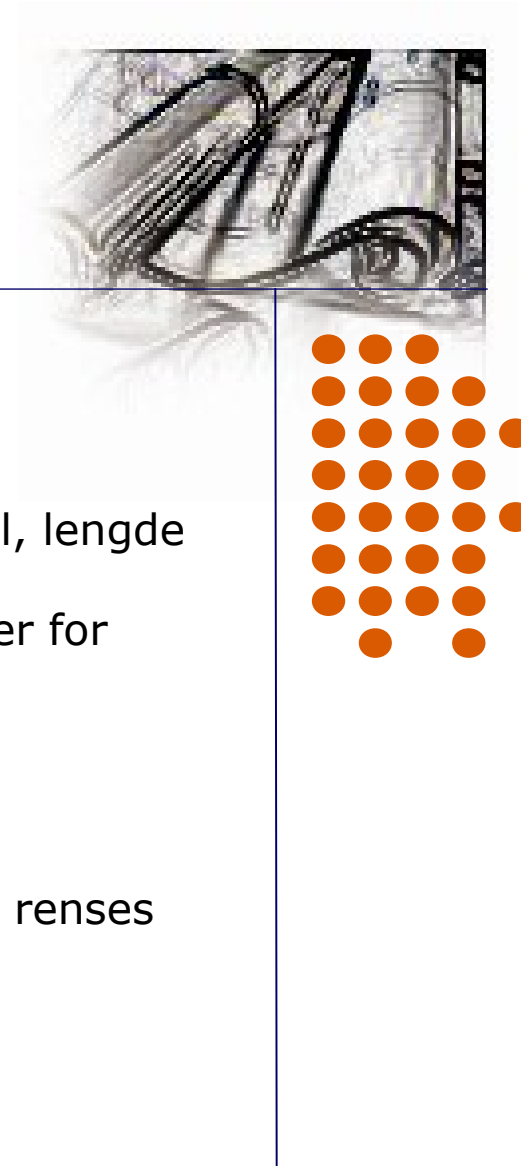

Innflyging av boreutstyr på prosjekt uten veiforbindelse

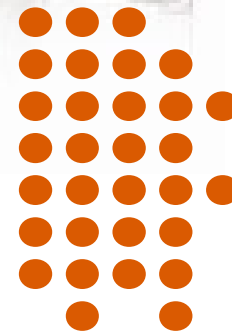
Hvorfor Sjaktboring?

Miljøvennlig

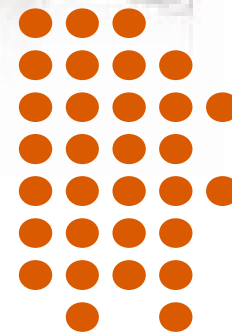
- "Et nålestikk i naturen"
- Kort riggtid, lite arealbehov.
- "Skreddersydd" tverrsnitt, mange muligheter for vinkel, lengde og areal.
- Tunneloverflaten blir jevn; gode hydrauliske egenskaper for vannoverføring.
- Ikke avhengig av veiforbindelse til boreplass.
- Trygt og godt arbeidsmiljø for borerne
- Ingen store steintipper.
- Utspyling av borekaks med rent vann. Borevannet kan renses ved sedimentering.
- Elektrisk og hydraulisk utstyr gir lav støy.

Sjaktboring er miljøvennlig...

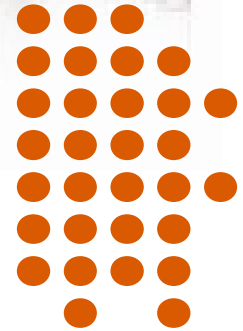
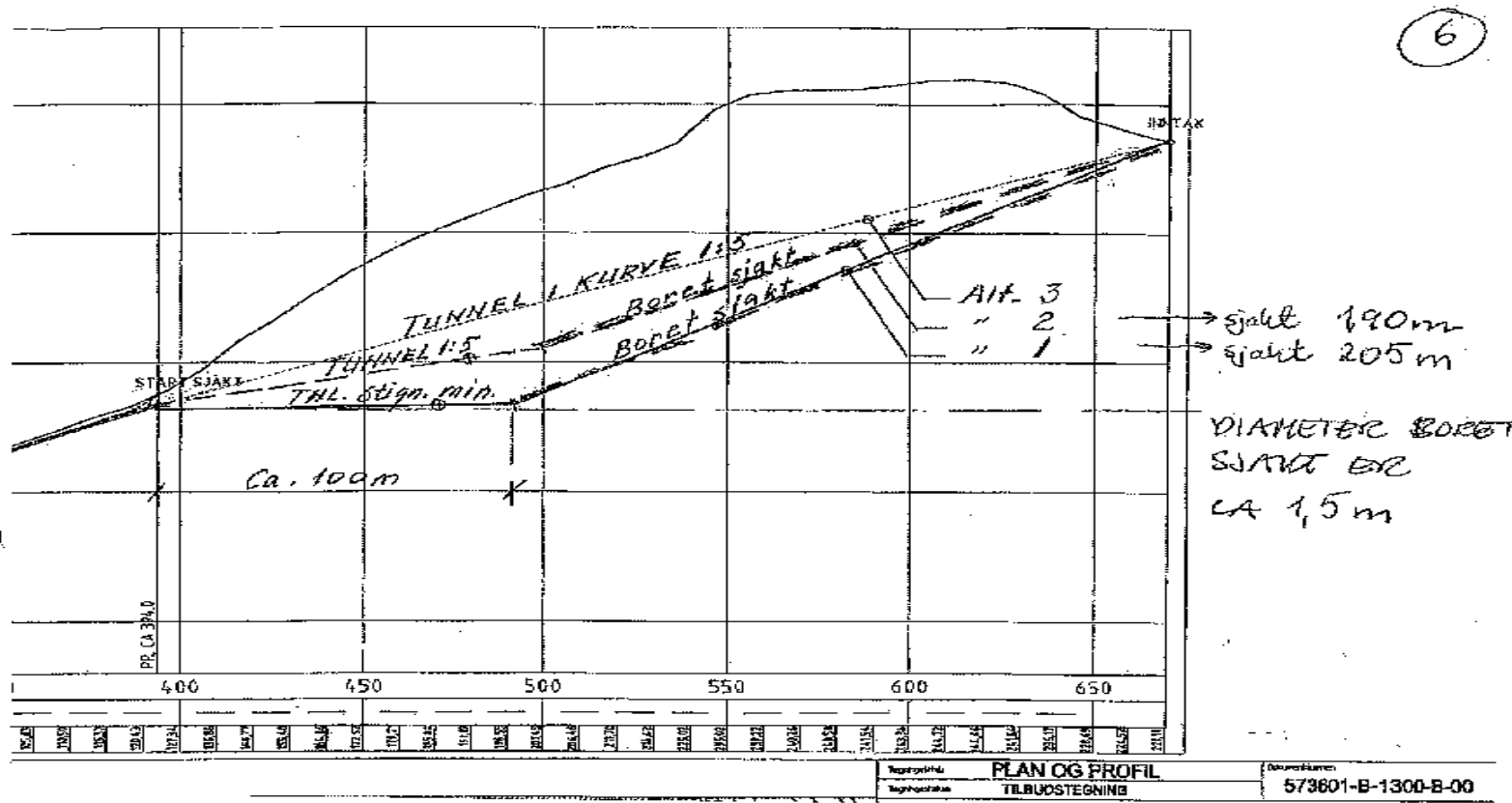

Vannoverføringer

- Kun sjakt
- Kun tunnel
- Kombinasjon tunnel/ sjakt/ rør
  - Avhenger av:
    - Fjelloverdekning
    - Fjellkvalitet (svakhetssoner, bergart)

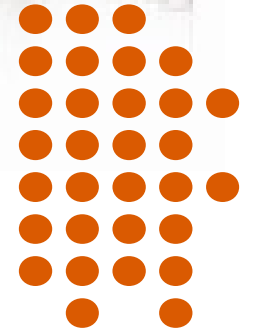

Typisk Profil for Småkraftverk

Boring for bekkeinntak

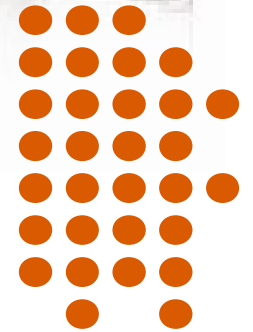

Boring av overføring på Istjørna

- Boreplass sommer

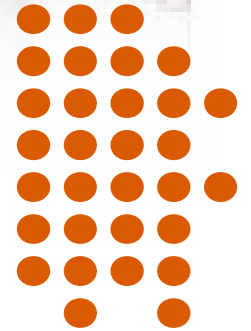
- ... og vinter

Styre og Måleteknikk

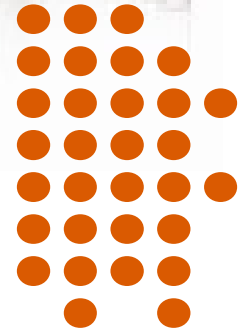
- Avansert måleteknikk, som Gyro, benyttes for innmåling av avvik underveis i boringen
- Ved ren sjaktboring kan avvik i vertikalplanet korrigeres. Metoden er avhengig av erfarne operatører.
- Avvik i horisontalplanet kan ikke korrigeres. Normale avvik her er 0-2% av hullengden.
- Vanlig metode:
  - Tunnel, siste salve(r) tilpasses innmålt pilot.

Styre og Måleteknikk, forts.

- Dersom ønskelig, kan styrt boring i begge plan tilbys.
- Ulike metoder
  - Styrt kjerneboringshull som rømmes
  - Bruk av mudmotor med bent sub
  - Avanserte stabilisatorer
- Strenge avvikstoleranser bringer kostnadene opp:
  - Flere steg.
  - Flere typer boreutstyr.
  - All styring avhenger av styrbarhet i berget.
- Tross noe svak overdekning er det ofte mulig å bore hele bekkeinntaket uten bruk av tunnel.

Boring på kryss og tvers

- **Firmaets boreprogram omfatter:**

- Kjerneboring i fjell og løsmasse.
- Sjaktboring i fjell $\varnothing$ 250 - 3100 mm.
- Hammerboring $\varnothing$ 114 - 400 mm.
- Styrt boring og måleteknikk.
- Boring for kabler, vann og avløp med og uten utforing.
- Grunnundersøkelser i fjell- og løsmasser.

Oppsummering

- Sjaktboring er en meget velegnet og sikker metode for etablering av vannveier i fjell for blant annet småkraftverk.
- Etterlater nesten ingen spor i naturen; kun "ett nålestikk".
- Med spesialtilpasset og fleksibelt utstyr og erfarent mannskap kan de fleste behov dekkes.
- Utstyret kan deles opp og fraktes med helikopter; muliggjør boring der det ikke finnes veiforbindelse.
- Trengs tilleggsløsninger for boring, så kan disse tilbys.

